

habitats (bijvoorbeeld als daarin tijdelijk een inundatie optreedt of een locale ziekte heerst of een gespecialiseerde predator verschijnt).

Deze *Versnippering* leidt tot eilandachtige habitatsnippers, waarin relatief kleine, geïsoleerde populaties leven. Hierdoor is de goede metapopulatiestructuur weggevallen. Omdat de Levendbarende hagedis van nature hoge aantal-schommelingen kent, verhoogt dit wegvallen de locale uitsterfkans, die op zijn beurt door de afwezigheid van rekolonisatiemogelijkheden tot definitief uitsterven leidt. Kleine, relatief voedselarme habitatsnippers zijn bovendien door hun ongunstige oppervlakte/rand-verhouding zeer gevoelig voor beïnvloeding door de voedselrijke omgeving, waardoor versnelling van *Verbossing* optreedt. Dit laatste wordt dan ook nog eens extra aangejaagd door de extra stikstofdepositie uit de lucht. Deze *Verbossing* leidt weer tot extra habitatverlies, dus tot extra *Versnippering* en isolatie (dit laatste met name door het versneld wegvallen van de zgn. marginale habitats) Voor een soort als de Levendbarende hagedis, die tot voor kort ook duidelijk voorkwam in het agrarische landschap buiten onze natuurreservaten, is door dit alles de tijd inmiddels duidelijk rijp voor plaatsing op de Rode Lijst!

Aangehaalde literatuur:

Delft, J.J.C.W. van & F.J.A. Kuenen (1998): Onderzoek naar de effecten van landschapsversnippering op populaties van de Levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) in oostelijk Noord-Brabant. – Verslagen Milieukunde nr. 160a, K.U.N.

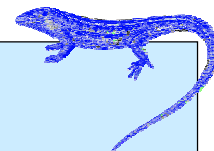
Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders (1996): Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. – IKC Rapport nr. 25.

Marijnissen, J. & L. Vergeer (1986): Pulmocutaan waterverlies bij *Lacerta agilis* en *Lacerta vivipara*. – Verslag 253, Afd. Dieroecologie, K.U.N.

Strijbosch, H. (1999): Reptielen en begrazing. – Meetnet Reptielen-

Nieuwsbrief 15: 11-14.

Strijbosch, H. & J.J. van Gelder (1997): Population structure of lizards in fragmented landscapes and causes of their decline. – in: Böhme, W., W. Bischoff & T. Ziegler (eds.): *Herpetofauna Bonnensis*, 1997: 347-351.

naam:	Anton van Beek
traject:	Holterheide
regio:	Sallandse Heuvelrug, Overijssel
sinds:	1999
soorten:	levendbarende hagedis, zandhagedis, hazelworm.

Monitoor je voor je plezier?

Uitsluitend.

Wat fascineert je aan het traject of de soorten?

Het natuurgebied waar ik monitoor is schitterend. Monitoren is voor mij ontspanning. De levenscyclus van de hagedissen, het jaar rond, vind ik heel bijzonder. En is er nu nog mooier dan die kleine glinsteroogjes waarmee je regelmatig oog in oog staat?

Is er iets veranderd tijdens de periode dat je monitoort betreffende het aantal dieren?

Ik denk van niet, graag zou ik eens van jou een statistische bewerking van mijn traject hebben. Ik ben niet zo'n rekenaar.

Is er iets veranderd op het traject?

Ja, er is bos gekapt ten gunste van heide. Is eerder gunstig dan ongunstig voor de reptielen.

Hoe zie je de toekomst van jouw traject en je eigen rol daarin?

Het gebied is nu Nationaal Park. Het wordt steeds drukker op de zandpaden. Hagedissen langs de paden vluchten dan veel vaker weg. Een heel goede hagedisplek, tevens ei-afzetplek zandhagedis, dreigt verhard te worden ten gunste van fietsers en invaliden. Wanneer ik daar met SBB-mensen over spreek krijg ik antwoorden als dat de populaties groot genoeg zijn en door het verharderen niet zullen verdwijnen. Of: "als het zover is zullen we het er eens over hebben" De secretaris van het Nationaal Park wil het "bekijken als het zover is".

Mijn rol? Voor mijzelf hoop ik nog jaren door te gaan met monitoren.

Verder maak ik me geen illusies. Staatsbosbeheer en Bobo's van het park hebben niet veel boodschap aan een individu die wijst op bedreigingen voor de reptielen

Heb je nog een tip voor andere monitoorders?

Een tip? Kijk regelmatig omhoog, er is meer te zien dan alleen reptielen.